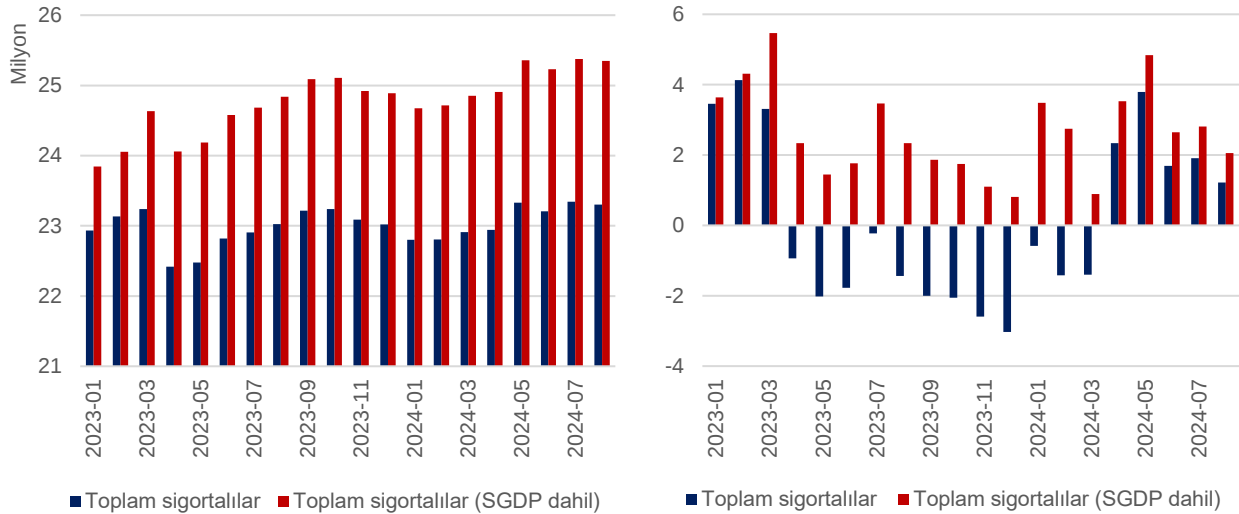

Kasım 2024 | Sayı: 144

TEPAV İstihdam İzleme Bülteni – Ağustos 2024

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), sigortalı çalışanlara ait Ağustos 2024 verilerini 30 Ekim 2024 tarihinde açıklamıştır. Buna göre, ağustos ayında Sosyal Güvenlik Destek Primi (SGDP) ödenen çalışanlar dahil toplam sigortalı çalışan sayısı yıllık olarak yüzde 2,1 (509.627) artmış, aylık olarak ise yüzde 0,1 (28.415) azalmış ve 25.346.933 olarak gerçekleşmiştir.¹ Bu dönemde SGDP ödenenlerin sayısı da yıllık olarak yüzde 12,6 artarak 2.042.234'e ulaşmış ve toplam sigortalı çalışanlar içindeki payı da yüzde 8 olmuştur (Şekil 1, Kutu 1).

Şekil 1. Sigortalı çalışan sayısı ve yıllık yüzde değişimi

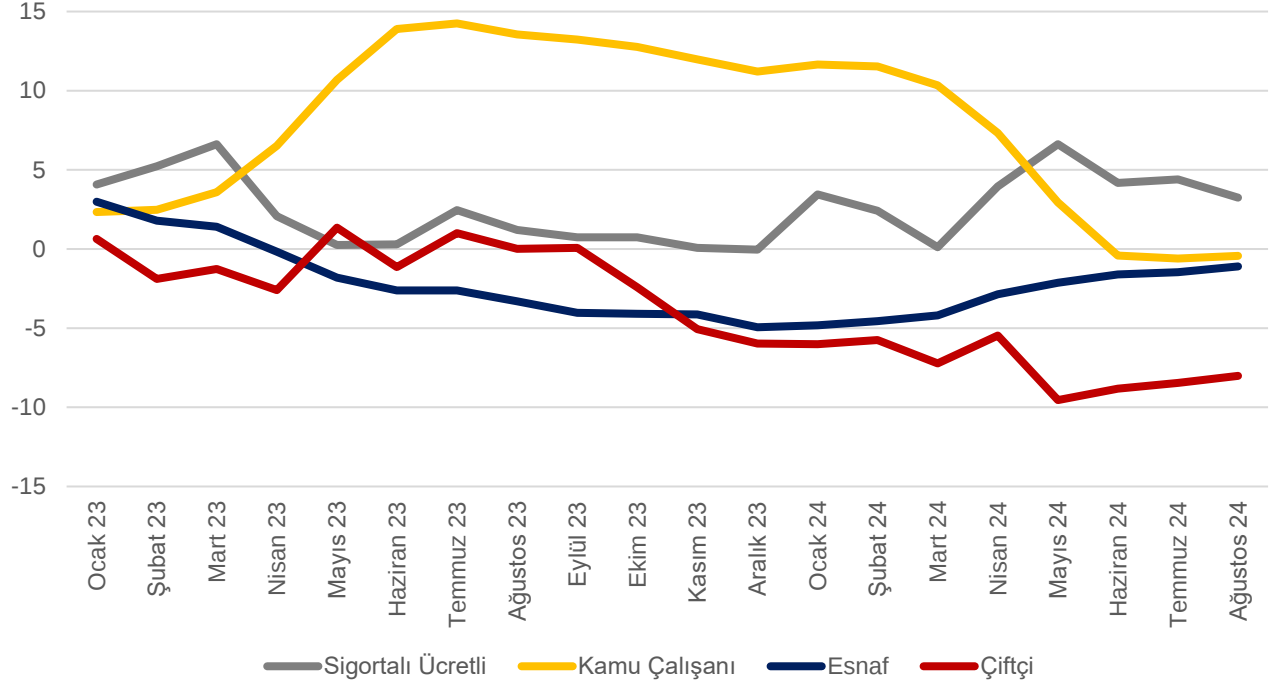
Kaynak: SGK ve TEPAV

SGDP ödenenler dahil toplam sigortalı çalışanların yüzde 74'ünü oluşturan sigortalı ücretli çalışan grubundaki (4/a) istihdam yıllık olarak yüzde 3,2 (591.308) artmış, aylık olarak ise yüzde 0,1 (21.289) oranında azalmıştır. Esnaf-çiftçi grubundaki (4/b) yıllık değişim yüzde 2,4 azalış

¹ Belirli yaş, sigortalılık süresi ve prim ödeme gün sayısı şartını yerine getirip emeklilik ve yaşlılık aylığı bağlanan sigortalıların yaşlılık aylığı kesilmeden hizmet akdine tabi çalışmaları halinde işverenlerinden Sosyal Güvenlik Destek Primi (SGDP) alınmaktadır. Sigortalı çalışan sayısı hesaplamalarında emeklilikten sonra çalışıp SGDP ödemesi yapılanlar da içermektedir. Ancak, SGDP verisi sadece cinsiyet ve il bazında ayırım içerdiğinden sektörel analizlerde sektörlerin payının SGDP içinde de aynı kaldığı varsayımı yapılarak analizlere dahil edilmiştir.

yönündedir. Alt sınıflarda ise esnaf sayısında yüzde 1,1 (27.393), çiftçi sayısında yüzde 8 (38.150) azalış gerçekleşmiştir. Aylık olarak da esnaf sayısında yüzde 0,1 artış yaşanırken, çiftçi sayısında yüzde 0,9 oranında azalış gerçekleşmiştir. Kamu sektöründe sigortalı çalışan (4/c) sayısı yıllık olarak yüzde 0,4 (16.138), aylık olarak ise yüzde 0,2 (6848) azalmıştır (Şekil 2, Kutu 1).

Şekil 2. Alt gruplar, yıllık yüzde değişim*

Kaynak: SGK ve TEPAV

* SGDP ödenen çalışanlar dahil edilmiştir.

KUTU 1. Emeklilikte Yaşa Takılanlar (EYT) Uygulaması ve Sonrasındaki Gelişmeler

“Emeklilikte Yaşa Takılanlar”, özetle EYT tabiri, emeklilik için gerekli olan sigortalılık süresi ve prim günü koşullarına ek olarak yaş şartı getirilmesi sonucunda bu değişiklikten etkilenen sigortalıları ima etmektedir. 8 Eylül 1999 tarihinden önce kadınlarda 20, erkeklerde ise 25 yıl sigortalılık süresi ve 5000 gün prim şartını yerine getirenler emeklilik hakkı elde edebilirken, bu tarihte yapılan değişiklikten sonra kademeli olarak yaş ve prim gün sayısı arttırılmıştır. Bu çerçevede prim ödeme gün sayısı işçilerde (SSK) 7200, esnaf ve çiftçilerde (BAĞ-KUR) ise 9000’e çıkartılmış, yaş şartı ise kadınlarda 58, erkeklerde 60 olarak belirlenmiştir. 2008 yılında da ilk kez sigortalı olarak işe başlayan kişiler için 5510 sayılı Kanun ile emeklilik yaşı 65’e yükseltilmiştir.

EYT’li çalışanlara ilişkin en son düzenleme, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair

Kanun ("EYT Kanunu") ile 3 Mart 2023 tarih ve 32121 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. EYT Kanunu ile yapılan bu değişiklikle, yaş sınırı dışında kalan şartları yerine getirmiş çalışanların tabi oldukları mevzuata göre emekli olabilme ve emeklilik aylığı bağlanmasını talep edebilmelerinin önü açılmıştır. Diğer bir ifadeyle, söz konusu değişiklikle 8 Eylül 1999 tarihi ve öncesinde sigorta girişi mevcut olup, kadınlarda 20 yıl ve erkeklerde 25 yıl sigortalılık süresini ve sigorta başlangıç tarihi gözetilerek 5000 ila 5975 gün arası sosyal güvenlik prim ödeme gün sayısını tamamlamış olanlar emekli veya yaşlılık aylığından yararlanabilmişlerdir.

3 Mart 2023 tarihinde yasalaşan EYT Kanunu sonrasındaki iki ay içinde toplam sigortalı çalışanların sayısı 742.909 gerilemiş, aynı dönemde Sosyal Güvenlik Destek Primi (SGDP) ödenen çalışan sayısı 719.470 yükselmiştir. SGDP, belirli yaş, sigortalılık süresi ve prim ödeme gün sayısı şartını yerine getirip emeklilik ve yaşlılık aylığı bağlanan sigortalıların yaşlılık aylığı kesilmeden hizmet akdine tabi çalışmaları halinde işverenlerin ödediği primdir. SGDP ödemeleri, EYT Kanunu öncesinden (Şubat 2023) bu bültenin analiz dönemine (Ağustos 2024) 920.119'dan 2.042.234'e çıkarken (1.122.115 artış), toplam sigortalı çalışanlardaki artış 281.348 ile sınırlıdır. (Kutu 1, Şekil 1).

Kutu 1, Şekil 1. Toplam Sigortalı Çalışanlar ve SGDP ödenenler (kişi sayısı)

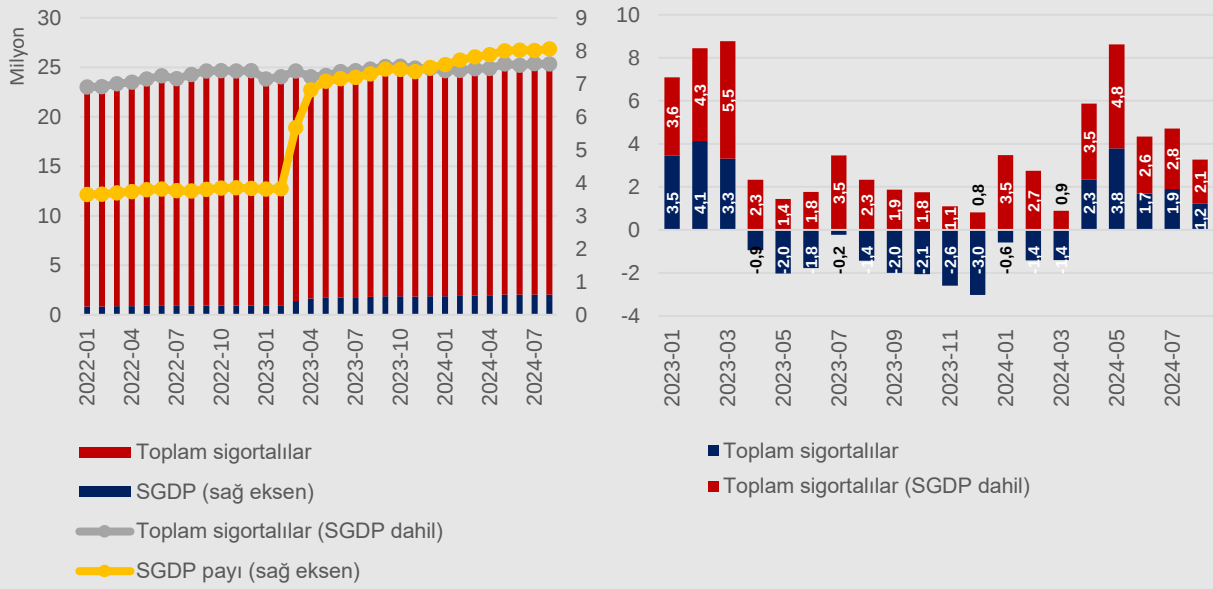
Kaynak: SGK ve TEPAV

Dolayısıyla, SGK verilerine dayalı işgücü gelişmeleri analiz edilirken söz konusu kanun değişikliği sonrası emekliğe ayrılıp tekrar çalışma hayatına devam edenlerin de göz önünde bulundurulması önem arz etmektedir. Nitekim, toplam sigortalı çalışan sayılarındaki yıllık yüzde değişimlere

bakıldığında, EYT düzenlemesi sonrası sigortalı çalışan sayısı Nisan 2024'e kadar gerilerken, SGDP dahil toplam çalışan sayısında artışlar devam etmiştir. SGDP ödenen çalışan sayısının tüm sigortalı sigortalılar ve SGDP'liler içindeki payı yüzde 4'ten yüzde 8'e çıkmıştır (Kutu 1, Şekil 2).

TEPAV tarafından aylık olarak hazırlanan İstihdam İzleme Bülteni, SGK verilerine dayanmakta ve genel gelişmelerin özetinin yanı sıra ağırlıklı çalışan sınıfı olan sigortalı-ücretlilerin (4/a) sektör ve il detayında analizlerini de içermektedir. Ancak, SGDP verileri sadece il ve cinsiyet bazında açıklanmakta olup sektör ayrımında bilgi içermemektedir. Bu nedenle, ilgili bültende sigortalı çalışanların toplamı hesaplanırken SGDP ödemesi yapılanlar dahil edilirken sektörel analizlerde sektörlerin payının SGDP içinde de aynı kaldığı varsayımı yapılmıştır.

Kutu 1, Şekil 2. Toplam Sigortalı Çalışanlar ve SGDP ödenenler (kişi sayısı, yüzde pay ve yüzde değişim)

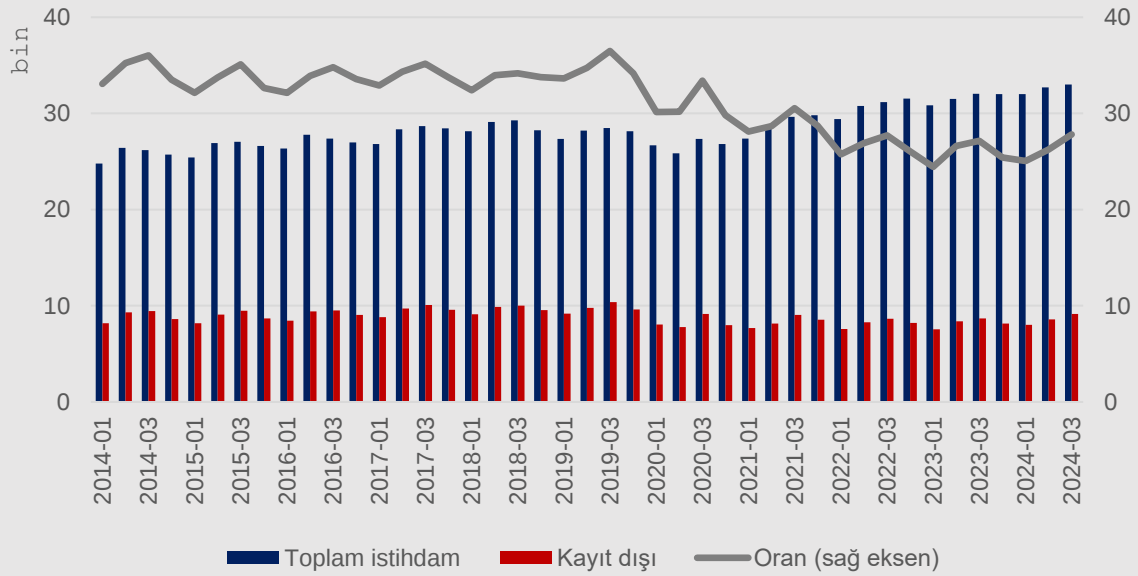
Kaynak: SGK ve TEPAV

KUTU 2. Kayıt Dışı İstihdama İlişkin Gelişmeler

Kayıt dışı istihdama ilişkin veriler üç ayda bir TÜİK tarafından yayınlanmaktadır. Bu çerçevede yayınlanan en son istatistik “İşgücü İstatistikleri, III. Çeyrek: Temmuz-Eylül, 2024” bülteninde “İstihdam edilenlerin sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlılık durumu” tablosu ile kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Söz konusu istatistiklere göre, 2024 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla toplam istihdam 32,9 milyon iken yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanların (kayıt dışı) sayısı 9,1 milyondur ve toplam istihdamın kayıt dışı oranı bir önceki çeyreğe göre 1,5 puan artarak yüzde 27,8 olmuştur. Kayıt dışı oranının 2020 yılı sonrasında genel olarak gerilediği; 2019 yılı üçüncü çeyreğindeki yüzde 36,5 seviyesinden yaklaşık 10 puan düştüğü izlenmektedir (Kutu 2, Şekil 1).

Kutu 2, Şekil 1. Toplam istihdam ve kayıt dışılık oranı (bin kişi ve yüzde)

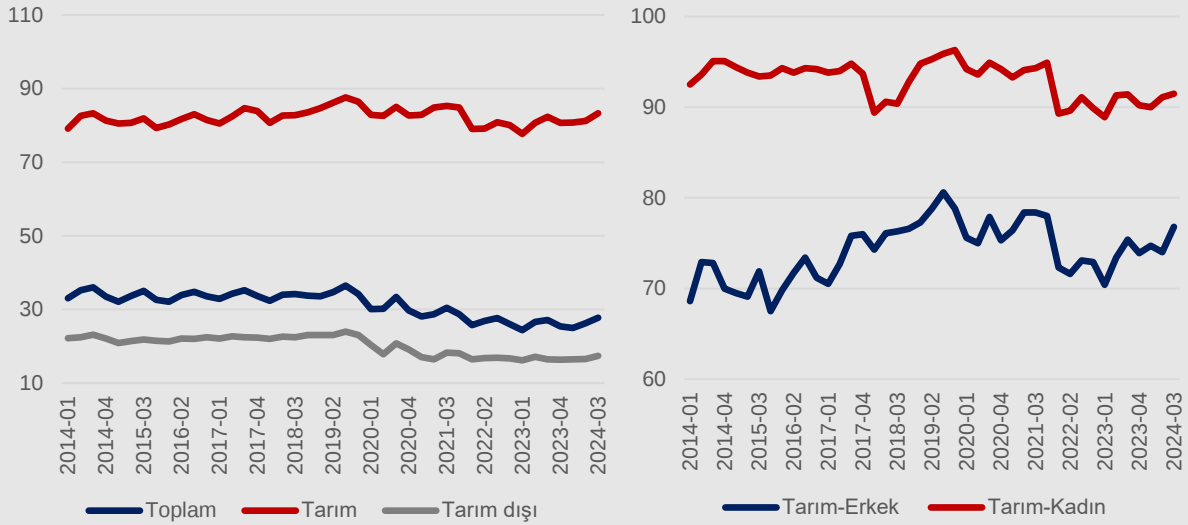
Kaynak: TÜİK ve TEPAV

2024 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla kayıt dışı istihdam edilen 9,1 milyon çalışanın yarısından fazlası tarım sektöründedir. Kayıt dışı oranları sektörlere göre ayrıştırıldığında, tarımda yüzde 83,3, tarım dışında ise yüzde 17,4 ölçülmektedir. Yıllar itibarıyla kayıt dışı oranları her iki grupta da gerilemiş ancak tarım sektöründeki yüksek düzeyler korunmuştur. Şöyle ki; kayıt dışı oranı tarım sektöründe 2019 üçüncü çeyreği itibarıyla en yüksek seviyesi olan yüzde 87,6'dan 2024 üçüncü çeyreğinde yüzde 83,3'e gerilerken, aynı dönemde tarım dışı sektöründeki düşüş yüzde 24'ten yüzde 17,4'e olmuştur (Kutu 2, Şekil 2).

Kayıt dışı oranları erkek ve kadın çalışanlar arasında da önemli farklılıklar içermektedir. 2024 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla söz konusu oranlar erkeklerde yüzde 24,2, kadınlarda ise yüzde 35'tir.

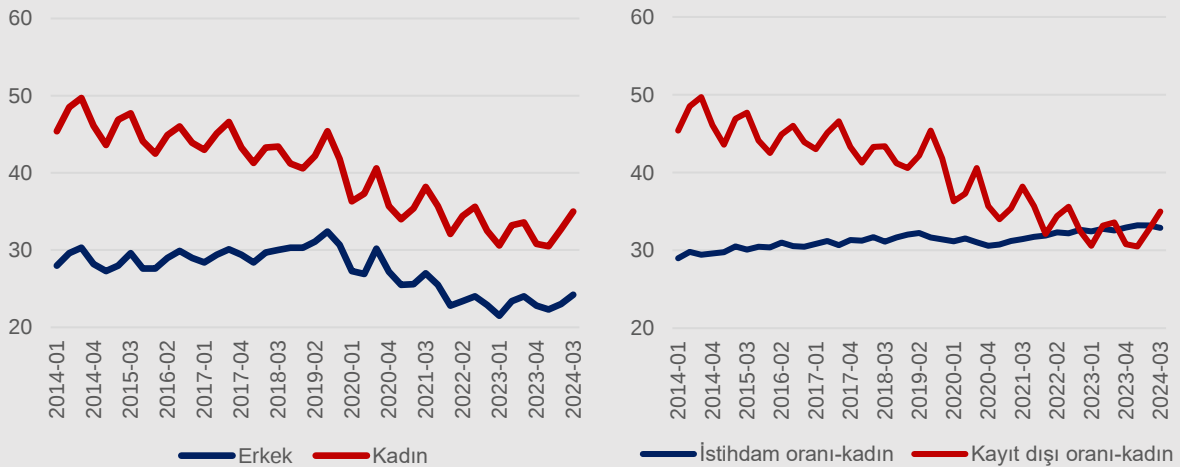
Son on yılda kayıt dışı oranı kadınlarda yüzde 49,7'den yüzde 35'e gerilemiş, erkeklerde ise iyileşme yüzde 6,1 puan (30,3'ten yüzde 24,2'ye) ile sınırlı kalmıştır. Kadın istihdamında kayıt dışılık önemli oranda gerilese de istihdam payının hala yüzde 32,9 ile sınırlı olduğu ve bunun da yaklaşık üçte birinin kayıt dışı çalıştırıldığı görülmektedir. Tarım sektöründe ise kadın istihdamının kayıt dışı oranı yüzde 90'ın üstüne çıkmaktadır (Kutu 2, Şekil 2 ve Şekil 3).

Kutu 2, Şekil 2. Sektörlerde kayıt dışı oranı (yüzde)

Kaynak: TÜİK ve TEPAV

Kutu 2, Şekil 3. Erkek ve kadın istihdamında kayıt dışı oranı (yüzde)

Kaynak: TÜİK ve TEPAV

Ağustos ayında SGK verileri baz alınarak incelenen 21 ana alt sektörün 16'sinde istihdam artışı yaşanmıştır. Tarım ve imalat sektörlerinde istihdam daralırken inşaat sektöründeki yüksek artışlar kısmen hız kesse de devam etmektedir. Ağustos 2024 itibarıyla sigortalı ücretli çalışanların yüzde 52,7'si üç ana sektörde istihdam edilmektedir. Bu sektörler, sırasıyla, imalat (yüzde 25,2), toptan ve perakende ticaret (yüzde 15,5) ve inşaat (yüzde 11,9) sektörleridir. Yıllık değişimlere bakıldığında, imalatta yüzde 1,3 azalış, toptan ve perakende ticaret sektöründe yüzde 2,8, inşaat sektörüne ise yüzde 7,9 istihdam artışı olmuştur. İnşaatla yıl genelinde yüksek artış hızları gözlenirken imalat sektöründeki artışların sınırlı olduğu, ağustos ayında da azalışa geçtiği görülmektedir (Şekil 3).

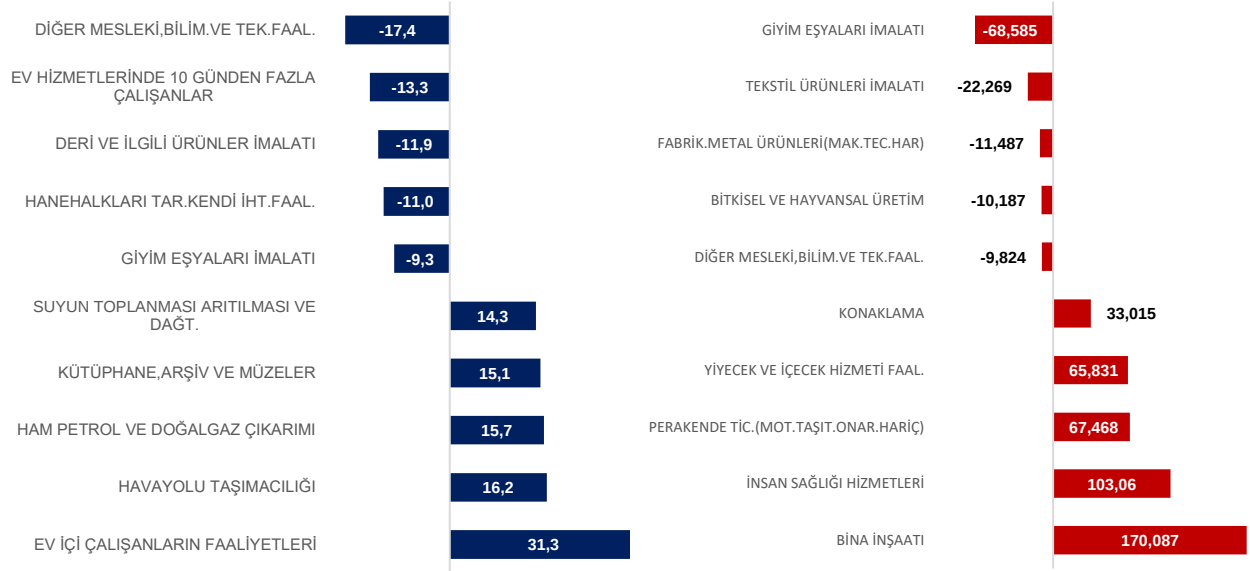
Hizmet sektörlerinden kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlikle son dört ayda gözlenen yüksek artışlar dikkat çekmektedir. Ağustos ayında hizmet sektörlerinden sadece uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetlerinde istihdam daralmıştır (yüzde 5,2). Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe çalışan sayısı gerileyeme devam etmektedir. Diğer taraftan, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde yüzde 6,8, eğitimde yüzde 2,2, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde yüzde 11,3, kültür, sanat, eğlence, dinlence ve sporda yüzde 11,7 ve kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlikle yüzde 11 düzeyinde istihdam artışı gözlenmiştir. Hizmet sektörlerindeki en yüksek artış ise yüzde 30,7 düzeyi ile hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri sektöründe gerçekleşmiştir. Bunun yanı sıra, kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik sektöründe çalışan sayısı nisan ayına kadar daralma eğiliminde iken sonrasında yüksek artışlar yaşanmıştır (Şekil 3).

Şekil 3. Ana sektörlerle göre sigortalı ücretli çalışan sayısı, yıllık yüzde değişimi

	Eyl. 23	Eki. 23	Kas. 23	Ara. 23	Oca. 24	Şub. 24	Mar.24	Nis. 24	May.24	Haz. 24	Tem. 24	Ağu. 24
TARIM, ORMANCILIK VE BALIKÇILIK	-3,8	-3,6	-5,0	-6,6	-2,9	-3,6	-5,3	0,1	4,0	1,9	-1,3	-6,8
MADENCILIK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	-3,3	-3,0	-4,0	-2,9	-0,1	1,0	-2,3	2,6	4,3	1,4	1,6	0,6
İMALAT	-2,9	-3,1	-4,0	-4,0	0,4	-2,0	-4,8	0,5	1,5	-0,8	-0,1	-1,4
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	2,8	2,8	1,0	1,6	4,7	1,4	-0,6	4,6	5,5	4,0	5,5	5,7
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	0,1	0,8	0,7	2,0	6,6	4,8	6,2	7,5	7,3	5,6	6,5	5,6
İNŞAAT	14,7	14,7	13,3	12,6	16,2	18,9	12,2	15,4	13,9	9,6	9,8	7,8
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	0,8	0,1	-0,6	-0,7	3,1	2,2	0,2	2,8	4,0	2,4	3,4	2,8
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	1,8	1,6	0,9	0,6	4,8	3,2	1,5	5,4	6,2	4,8	5,2	4,3
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	6,6	6,1	4,9	4,4	7,6	7,3	5,4	8,5	9,4	8,6	7,6	6,8
BİLGİ VE İLETİŞİM	5,3	4,0	3,5	3,5	6,2	6,2	2,7	4,2	3,8	3,1	3,4	3,6
FINANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	3,1	2,8	2,3	2,2	3,7	3,7	0,8	5,8	6,3	4,9	6,3	6,4
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	-4,4	-5,3	-5,9	-5,9	-4,6	-5,3	-7,7	-0,5	0,2	-1,0	-0,6	-0,5
MESLEKİ, BİLİMSSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	-1,7	-1,8	-2,4	-2,5	-0,2	-2,2	-3,9	-0,6	1,8	0,0	-0,2	-0,3
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	4,9	5,7	5,7	5,5	7,7	7,1	5,7	7,8	10,9	7,0	5,0	4,5
KAMU YÖNETİMİ VE SAVUNMA; ZORUNLU SOSYAL GÜVENLİK	-15,4	-15,2	-15,6	-13,9	-10,3	-10,9	-7,5	5,2	21,2	16,7	13,6	11,0
EĞİTİM	-7,0	-3,3	-3,0	-2,9	1,6	2,0	0,0	0,1	9,8	5,5	9,2	2,2
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	-8,2	-7,9	-7,1	-6,6	-5,1	-7,4	-8,2	-3,9	13,9	10,8	11,5	11,3
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	3,4	2,0	1,4	2,9	6,1	7,1	4,2	7,7	14,2	13,5	12,7	11,7
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	-3,0	-3,2	-3,5	-3,6	-0,3	-0,6	-0,1	2,4	4,0	0,4	1,2	0,3
HANEHALKLARININ İŞVERENLER OLARAK FAALİYETLERİ	40,8	39,1	38,2	35,9	36,9	35,6	31,6	30,8	29,4	27,9	29,1	30,7
ULUSLARARASI ÖRGÜTLER VE TEMSİLCİLİKLERİNİN FAALİYETLERİ	0,6	0,7	0,3	0,2	1,1	0,0	-5,6	-3,3	-3,1	-2,6	-4,1	-5,2

Kaynak: SGK ve TEPAV

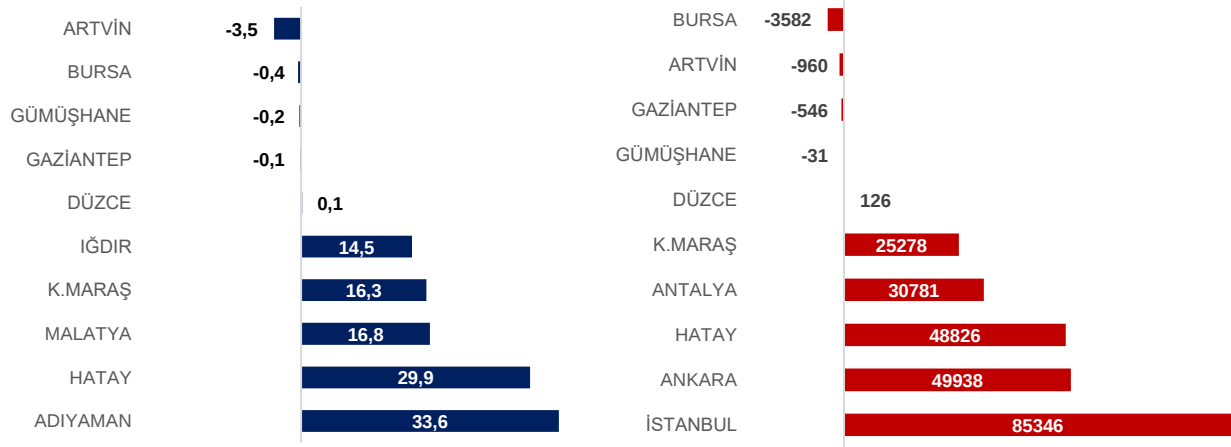
Şekil 4. Seçili alt sektörlerde sigortalı-ücretli çalışan sayısındaki değişimler (Ağustos 2024, yüzde ve çalışan sayısı)

Kaynak: SGK ve TEPAV

Ağustos ayında yıllık bazda 89 alt sektörün 27'sinde sigortalı ücretli çalışan sayısında azalma görülmüştür. Giyim eşyaları imalatı 68.585'lik çalışan sayısı ile en fazla istihdam kaybeden sektör olmuştur. Yıllık değişimi de yüzde 9,3 oranında daralmaya işaret etmektedir. Giyim eşyaları imalatı dışında, tekstil ürünleri imalatı (22.269), diğer mesleki, bilim ve teknoloji faaliyetleri (11.487) çalışan sayısı olarak istihdamı en çok daralan diğer sektörlerdir. Oransal olarak bakıldığında ise istihdam en hızlı diğer mesleki, bilim ve teknoloji faaliyetleri sektöründe (yüzde 17,4) gerilemiştir. Bu sektörü yüzde 13,3 azalışla ev hizmetlerinde 10 günden fazla çalışanlar ve yüzde 11,9'luk azalışla deri ile ilgili ürünler imalatı sektörü takip etmiştir (Şekil 4).

Alt sektörlerde bina inşaatı 170.087 ile çalışan sayısı ile en fazla artış gösteren sektördür. Bu sektörü 103.060 artışla insan sağlığı hizmetleri sektörü takip etmiştir. Ayrıca, perakende ticaret sektörü (67.468) ve yiyecek ve içecek hizmet faaliyetleri (65.831) en çok istihdam artışı görülen sektörlerden olmuştur. Diğer taraftan, çalışan sayısı en hızlı artan sektör yüzde 31,3 ile ev içi çalışanların faaliyetleri sektörü olmuştur. Bu sektörü yüzde 16,2 artışla havayolu taşımacılığı, yüzde 15,7 artışla ham petrol ve doğalgaz çıkarımı ve yüzde 15,1 artışla kütüphane arşiv ve müzeler takip etmiştir (Şekil 4).

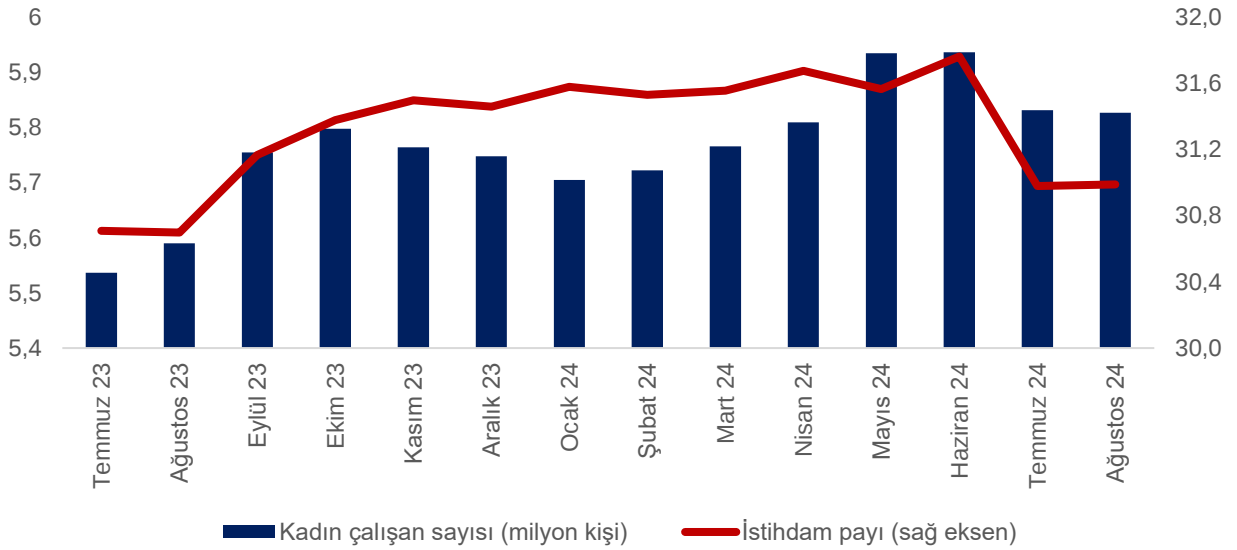
Şekil 5. Seçili illerde sigortalı-ücretli çalışan sayısındaki değişimler (Ağustos 2024, yüzde ve çalışan sayısı)

Kaynak: SGK ve TEPAV

Çalışan sayısında yıllık bazda en fazla artış 85.346 ile İstanbul'da yaşanmıştır. Yaklaşık 19 milyon sigortalı ücretli çalışanların yarısı ekonomik aktivite ve nüfus yoğunluğuna bağlı olarak 5 büyük ilde istihdam edilmektedir. Bu iller istihdam payına göre sırasıyla; İstanbul (yüzde 27), Ankara (yüzde 7,6), İzmir (yüzde 6,2), Antalya (yüzde 4,8) ve Bursa (yüzde 4,6)'dır. Bu dönemde, çalışan sayısında en fazla artış 85.346 ile İstanbul'da yaşanmıştır. İstanbul'u 49.938 artışla Ankara, 48.826 artışla Hatay ve 30.781 artış ile Antalya takip etmiştir. İstihdam artış hızı ise en yüksek Adıyaman (yüzde 33,6) ve Hatay'da (yüzde 29,9) kaydedilmiştir. Diğer iller ise Malatya (yüzde 16,8) ve Kahramanmaraş (yüzde 16,3)'tür. (Şekil 5).

Ağustos 2024'te sigortalı ücretli kadın çalışan sayısı aylık olarak gerilemiştir. Kadın istihdamı bir yıl öncesine göre 236.310 (yüzde 4,2) artmış, temmuz ayına göre ise 4.737 azalmış (yüzde 0,08) ve 5.826.254 olarak gerçekleşmiştir. Toplam içindeki payında ise yüzde 31,5 ile geçen ayki seviyesindedir (Şekil 6)

Şekil 6. Sigortalı-ücretli kadın çalışanlar (Ağustos 2023-2024)

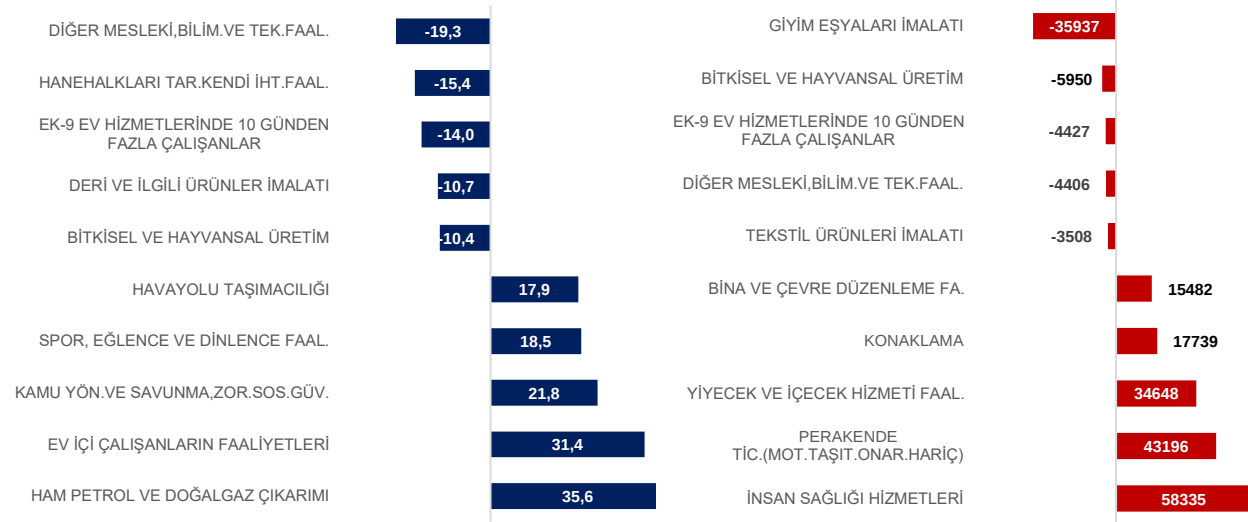

Kaynak: SGK ve TEPAV

Ağustos 2024'te insan sağlığı hizmetleri sektöründe çalışan kadın sayısı geçen yılın aynı ayına göre 58.335 artmıştır. Sektörel olarak değerlendirildiğinde, geçen yıla göre kadın çalışan sayısı en fazla insan sağlığı hizmetleri sektöründe artarken, bu sektörü perakende ticaret (43.196), yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri (34.648) ile konaklama (17.739) izlemiştir. Yıllık değişimlere bakıldığında ise, diğer mesleki, bilim ve teknoloji faaliyetleri (yüzde 19,3) sektöründe istihdamın yüksek oranda azaldığı, hane halklarının tarafından kendi ihtiyaçlarına yönelik mal ve hizmetlerin (yüzde 15,4) ve ev hizmetlerinde 10 günden fazla çalışanlar (yüzde 14) istihdamı daralan diğer sektörler olduğu gözlenmektedir (Şekil 7).

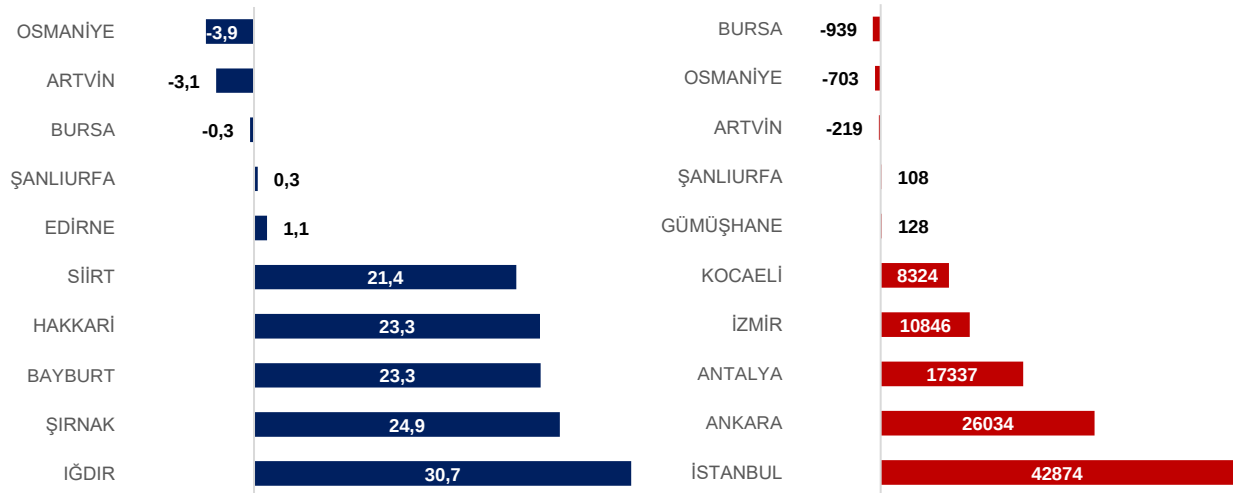
Oransal artışlara bakıldığında, ham petrol ve doğalgaz çıkarımı sektörü yüzde 35,6'lık artışla kadın istihdamını en hızlı artıran sektör olmuştur. Ayrıca ev içi çalışanların faaliyetleri (yüzde 31,4), kamu yönetimi ve savunma (yüzde 21,8) ve spor, eğlence ve dinlence faaliyetleri (yüzde 18,5) sektörlerinde kadın çalışan sayıları yüksek oranlarda artmıştır. Diğer taraftan, giyim eşyaları imalatında kadın çalışan sayısında geçen yıla göre 35.937 düşüş gerçekleşmiştir (Şekil 7).

Şekil 7. Seçili sektörlerde sigortalı-ücretli kadın çalışan sayısındaki değişimler (Ağustos 2024, yüzde ve çalışan sayısı)

Kaynak: SGK ve TEPAV

Şekil 8. Seçili illerde sigortalı-ücretli kadın çalışan sayısındaki değişimler (Ağustos 2024, yüzde ve çalışan sayısı)

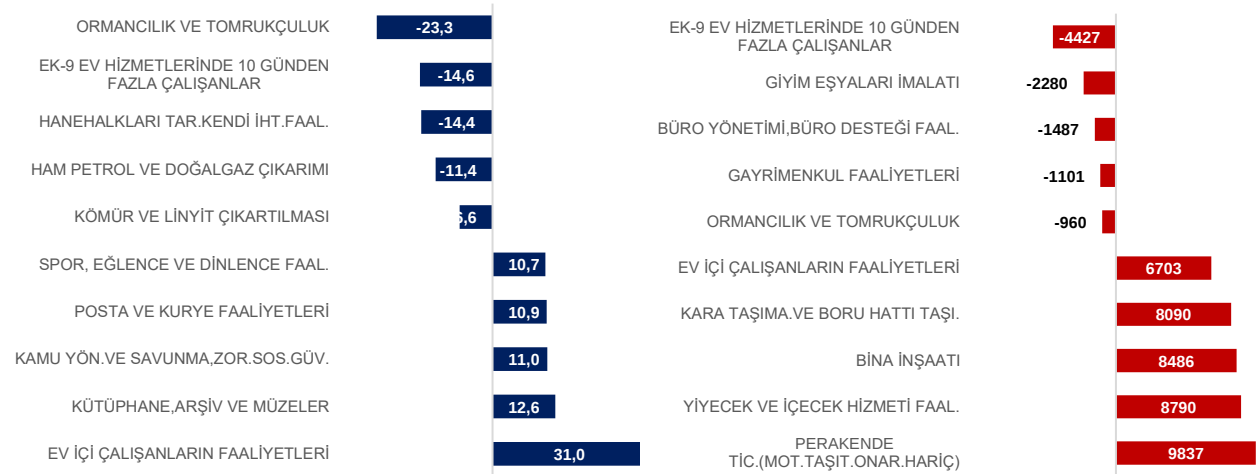

Kaynak: SGK ve TEPAV

Ağustos ayında kadın istihdamı Osmaniye, Artvin ve Bursa'da daralmıştır. Osmaniye'de yüzde 3,9, Artvin'de 3,1 ve Bursa'da yüzde 0,3'lük daralma gözlemlenmiştir. Yıllık bazda en çok istihdam artışı gözlemlenen iller ise Iğdır (yüzde 30,7), Şırnak (yüzde 24,9) ve Bayburt (yüzde 23,3)'tur. Çalışan sayısı olarak bakıldığında ise en fazla artış İstanbul (42.874), Ankara (26.034) ve Antalya'da (17.337) gerçekleşmiştir (Şekil 8).

Son bir yılda iş yeri sayısı 58 sektörde artmıştır. Ağustos 2024'te Türkiye genelinde faaliyet gösteren iş yeri sayısı yüzde 2,7 (58.664) artarak 2.191.292 olmuştur. 9.837 artış ile perakende ticaret sektörü iş yeri sayısı en fazla artan sektördür. Bu sektörü yiyecek ve içecek hizmetleri (8.790), bina inşaatı (8.486) ve kara taşıma ve boru hattı taşımacılığı (8.090) sektörleri izlemiştir. Diğer taraftan, ev hizmetlerinde 10 günden fazla çalışanlar sektöründe 4.427 daralma görülmektedir (Şekil 9).

Şekil 9. Seçili sektörde iş yeri sayısındaki değişimler (Ağustos 2024, yüzde ve çalışan sayısı)

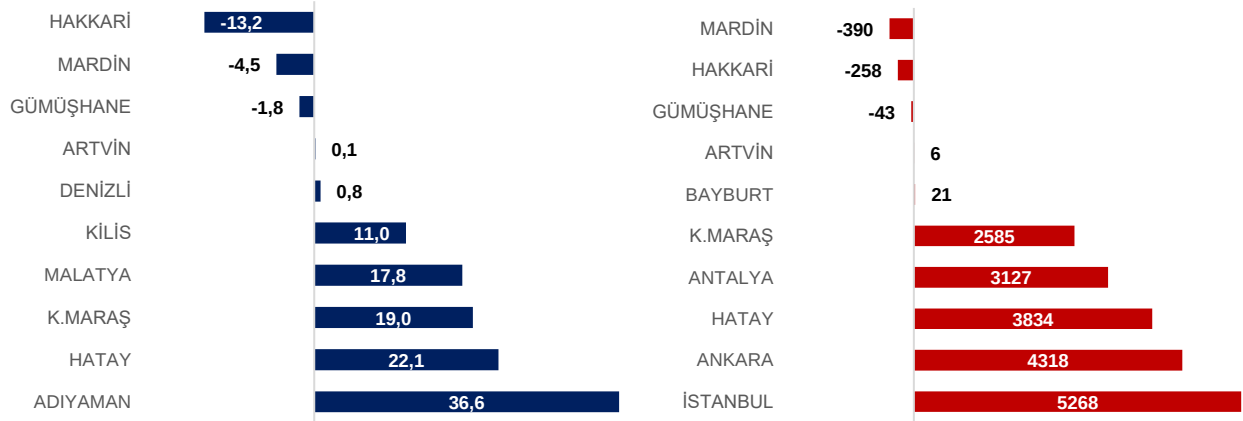

Kaynak: SGK ve TEPAV

İş yeri sayısı en hızlı artan sektör yüzde 31 ile ev içi çalışanların faaliyetleri sektörü olmuştur. Oran olarak yıllık değişimlere bakıldığında, ev içi çalışanların faaliyetleri sektörünü kütüphane, arşiv ve müzeler (yüzde 12,6), kamu yönetimi ve savunma (yüzde 11) ile posta ve kurye faaliyetleri (yüzde 10,9) izlemektedir. Ormancılık ve tomrukçuluk (yüzde 23,3) ve ev işlerinde 10 günden fazla çalışanlar (yüzde 14,6) sektörleri ise iş yeri sayısı en fazla daralan sektörler arasındadır (Şekil 9).

Son bir yılda iş yeri sayısı sadece 3 ilde azalmıştır. Toplam iş yerlerinin yarısı beş büyük ilde kayıtlı bulunmaktadır. Ağustos 2024 itibarıyla bu iller İstanbul (yüzde 27,5), Ankara (yüzde 7,4), İzmir (yüzde 6,8), Antalya (yüzde 4,5) ve Bursa (yüzde 4,2)'dir. Ağustos ayında iş yeri sayısı en çok artan il İstanbul (5.268) olmuştur. İstanbul'u Ankara (4.318), Hatay (3.834), Antalya (3.127) ve Kahramanmaraş (2.585) takip etmiştir. Oransal değişime bakıldığında ise iş yeri sayısı en hızlı artan il yüzde 36,6 artışla Adıyaman'dır. Adıyaman'ı Hatay (yüzde 22,1), Kahramanmaraş (yüzde 19) ve Malatya (yüzde 17,8) takip etmiştir (Şekil 10).

**Şekil 10. Seçili illerde iş yeri sayısındaki değişimler
(Ağustos 2024, yüzde ve çalışan sayısı)**

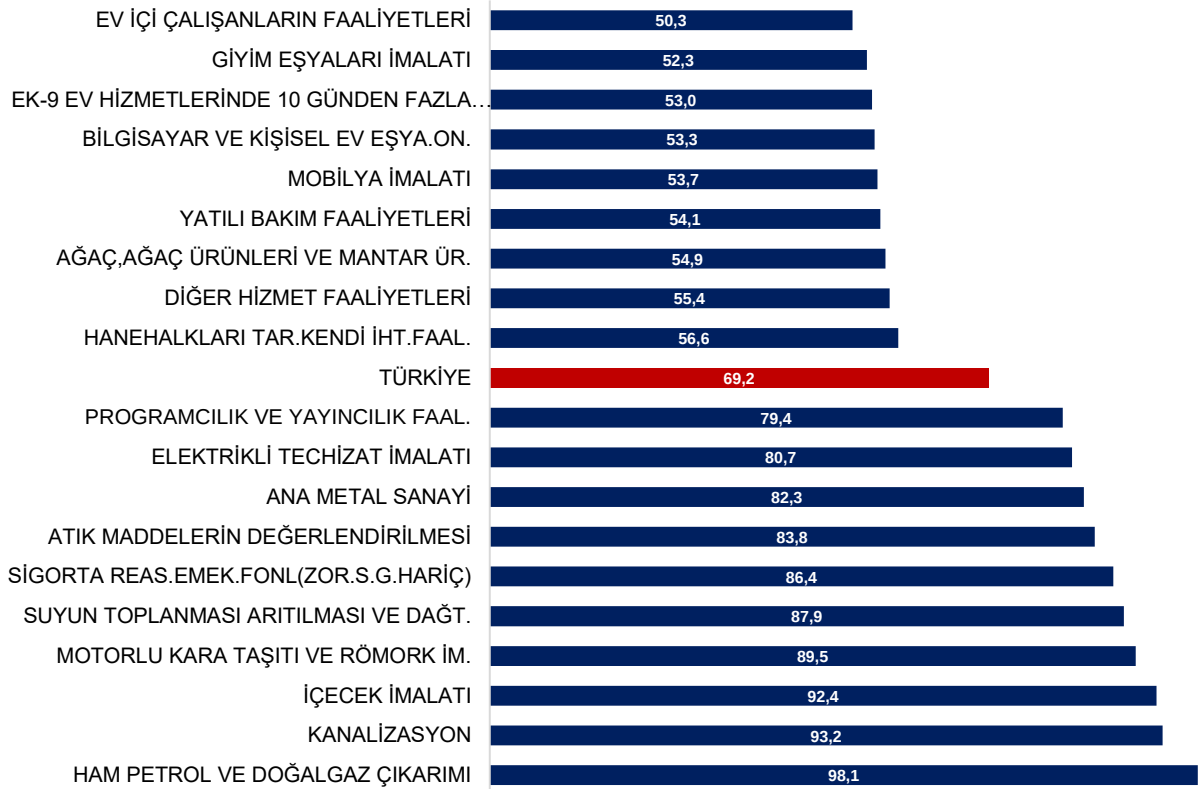

Kaynak: SGK ve TEPAV

Ağustos 2024'te prime esas ortalama günlük kazançların yıllık artışı yüzde 69,2'dir.² Son bir yılda ortalama günlük kazancı en hızlı artan sektör yüzde 98,1 ile ham petrol ve doğalgaz çıkarımı sektörüdür. Bu sektörü yüzde 93,2'lik oran ile kanalizasyon sektörü takip etmiştir. Diğer taraftan, içecek imalatı sektöründe de artış yüzde 90'nın üzerindedir. Bunun yanı sıra, ev içi çalışanların faaliyetleri (yüzde 50,3), giyim eşyaları imalatı (yüzde 52,3) ile ev hizmetlerinde 10 günden fazla çalışanlar sektörleri (yüzde 53) ortalama günlük kazancı yıllık artışının en sınırlı olduğu sektörlerdendir (Şekil 11).

Şekil 11. Seçili sektörlerde ortalama günlük kazanç (TL)

(Ağustos 2024, yıllık yüzde değişim)

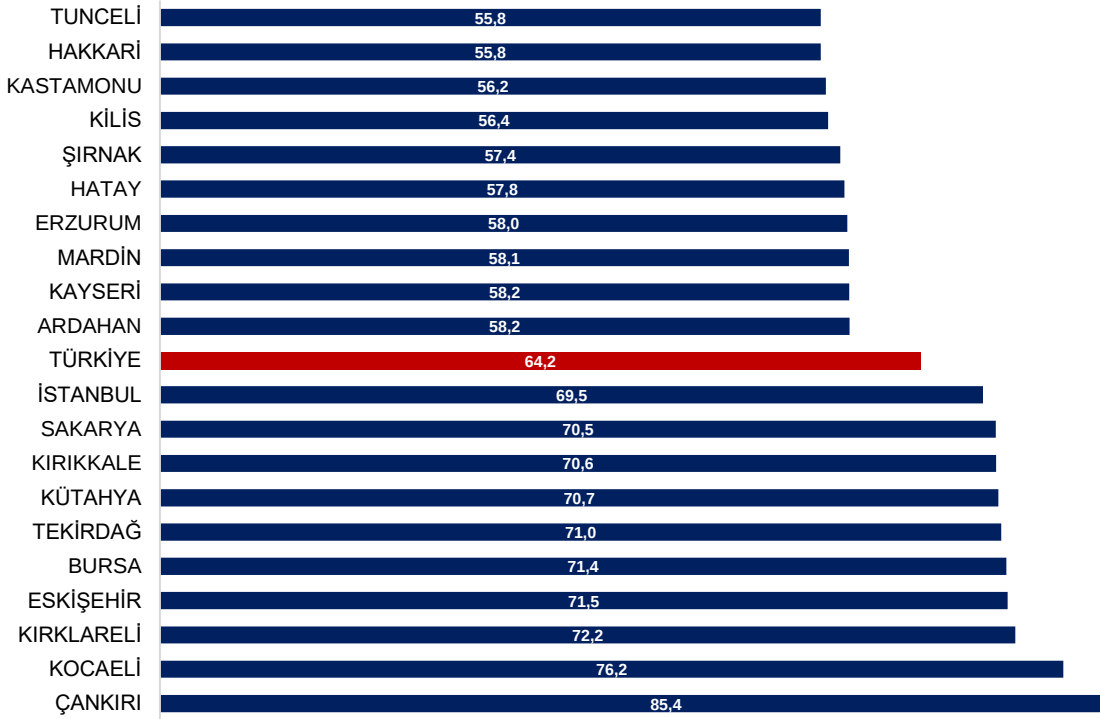

Kaynak: SGK ve TEPAV

² Enflasyonun çalışanların alım gücündeki yıpranmayı telafi etmek amacıyla 2023 yılı Ocak ayında yapılan yüzde 54,7 oranında zam ile brüt asgari ücret 8.506 Türk lirasına çıkarılmış, yılın ikinci yarısı için de 1 Temmuz 2023 tarihinden geçerli olmak üzere yüzde 34 oranına artış ile 11. 402 Türk lirasına yükseltilmiştir. 2024 yılında ise 1 Ocak'tan geçerli olmak üzere yüzde 49 oranında yapılan zam ile 17.002 Türk lirası olarak belirlenmiştir.

Tüm illerde ortalama günlük kazanç artmıştır. Prime esas ortalama günlük kazançların tüm illerde arttığı, artışların yüzde 55,8 (Tunceli) ile yüzde 85,4 (Çankırı) aralığında, ortalamada da yüzde 64,2 oranında gerçekleştiği görülmektedir. Çankırı'nın yanı sıra, Kocaeli, Kırklareli, Eskişehir ve Bursa da ortalama günlük kazancı en yüksek artan iller arasındadır. Diğer taraftan, Hakkâri (yüzde 55,8), Kastamonu (yüzde 56,2), Kilis (yüzde 56,4), Şırnak (yüzde 57,4) ortalama günlük kazanç artışları en sınırlı olan illerdir (Şekil 12).

**Şekil 12. Seçili illerde ortalama günlük kazanç (TL)
(Ağustos 2024, yıllık yüzde değişim)**

Kaynak: SGK ve TEPAV

Akt Faaliyet Grupları	Ağustos 2023	Ağustos 2024	Temmuz 2024	Yıllık Değişim (Çalışan)	Aylık Değişim (Çalışan)	Yıllık Değişim, %	Aylık Değişim, %
AĞAÇ, AĞAÇ ÜRÜNLERİ VE MANTAR ÜR.	79023	74698	75778	-3245	-1080	-4,1	-1,4
ANA METAL SANAYİ	193371	195974	201456	8085	-5482	4,2	-2,7
ATIK MADDELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	95869	99547	99602	3733	-55	3,9	-0,1
BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ YETİŞ.	13412	12786	12646	-766	120	-5,7	0,9
BİLGİ HİZMET FAALİYETLERİ	27181	27095	26629	-552	466	-2,0	1,7
BİLGİSAYAR PROGRAMLAMA VE DANIŞ.	186864	196209	195788	8924	421	4,8	0,2
BİLGİSAYAR VE KİŞİSEL EV EŞYA. ON.	56400	57563	57597	1197	-34	2,1	-0,1
BİLGİSAYAR, ELEKTRONİK VE OPTİK ÜR.	64759	64139	64882	123	-743	0,2	-1,1
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE GELİŞ. FAAL.	20048	20162	19616	-432	546	-2,2	2,8
BİNA DIŞI YAPILARIN İNŞAATI	367878	359801	354845	-13033	4956	-3,5	1,4
BİNA İNŞAATI	1384477	1554564	1536982	152505	17582	11,0	1,1
BİNA VE ÇEVRE DÜZENLEME FA.	544297	562242	559420	15123	2822	2,8	0,5
BİTKİSEL VE HAYVANSAL ÜRETİM	151546	141359	149352	-2194	-7993	-1,4	-5,4
BÜRO YÖNETİMİ, BÜRO DESTEĞİ FAAL.	513396	541699	542623	29227	-924	5,7	-0,2
DERİ VE İLGİLİ ÜRÜNLER İMALATI	81963	72216	73690	-8273	-1474	-10,1	-2,0
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	148406	147642	148144	-262	-502	-0,2	-0,3
DİĞER İMALATLAR	94123	94822	94794	671	28	0,7	0,0
DİĞER MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	67622	67775	67889	267	-114	0,4	-0,2
DİĞER MESLEKİ, BİLİM. VE TEK. FAAL.	56416	46592	46109	-10307	483	-18,3	1,0
DİĞER ULAŞIM ARAÇLARI İMALATI	107659	113833	114024	6365	-191	5,9	-0,2
ECZACILIK VE ECZ. İLİŞKİN MALZ. İMAL.	43866	45604	45778	1912	-174	4,4	-0,4
EĞİTİM	576002	588717	599592	23590	-10875	4,1	-1,8
EK-9 EV HİZMETLERİNDE 10 GÜNDEN FAZLA ÇALIŞANLAR	36372	31540	32029	-4343	-489	-11,9	-1,5
ELEKTRİK Lİ TECHİZAT İMALATI	211252	219151	221816	10564	-2665	5,0	-1,2
ELK. GAZ, BUHAR VE HAVA. SİS. ÜRET. DAĞT.	128224	135481	135572	7348	-91	5,7	-0,1
EV İÇİ ÇALIŞANLARIN FAALİYETLERİ	25593	33591	32424	6831	1167	26,7	3,6
FABRİK. METAL ÜRÜNLERİ (MAK. TEC. HAR)	454271	442784	447474	-6797	-4690	-1,5	-1,0
FINANS. VE SİG. HİZ. İÇİN YARD. FAAL.	69361	75386	74356	4995	1030	7,2	1,4
FINANSAL HİZMET. (SİG. VE EMEK. HAR.)	95556	98825	98861	3305	-36	3,5	0,0
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	175833	174979	174663	-1170	316	-0,7	0,2
GIDA ÜRÜNLERİ İMALATI	576836	600286	596767	19931	3519	3,5	0,6
GİYİM EŞYALARI İMALATI	741382	672797	685529	-55853	-12732	-7,5	-1,9
GÜVENLİK VE SORUŞTURMA FA.	252933	267499	250534	-2399	16965	-0,9	6,8
HAM PETROL VE DOĞAL GAZ ÇIKARIMI	2478	2867	2784	306	83	12,3	3,0
HANEHALKLARI TAR. KENDİ İHT. FAAL.	345	307	306	-39	1	-11,3	0,3
HAVAYOLU TAŞIMACILIĞI	39722	46151	46004	6282	147	15,8	0,3
HUKUKİ VE MUHAŞEBE FAALİYETLERİ	172955	173702	173231	276	471	0,2	0,3
İÇECEK İMALATI	19344	20399	20060	716	339	3,7	1,7
İDARİ DANIŞMANLIK FAALİYETLERİ	225370	231314	230554	5184	760	2,3	0,3
İNSAN SAĞLIĞI HİZMETLERİ	844336	947396	941865	97529	5531	11,6	0,6
İSTİHDAM FAALİYETLERİ	119278	123699	124479	5201	-780	4,4	-0,6
İYİLEŞTİRME VE DİĞER ATIK YÖN. HİZ.	8565	9731	9708	1143	23	13,3	0,2
KAĞIT VE KAĞIT ÜRÜNLERİ İMALATI	78749	77723	78163	-586	-440	-0,7	-0,6
KAMU YÖN. VE SAVUNMA ZOR. SOS. GÜV.	274596	304829	305215	30619	-386	11,2	-0,1
KANALİZASYON	24461	25814	25739	1278	75	5,2	0,3
KARA TAŞIMA. VE BORU HATTI TAŞI.	649131	670792	670747	21616	45	3,3	0,0
KAUÇUK VE PLASTİK ÜRÜNLER İMALATI	262631	259208	261233	-1398	-2025	-0,5	-0,8
KAYITLI MEDYANIN BASILMASI VE ÇOG.	47295	46563	47112	-183	-549	-0,4	-1,2
KİMYASAL ÜRÜNLERİ İMALATI	116933	122146	122158	5225	-12	4,5	0,0
KİRALAMA VE LEASİNG FAALİYETLERİ	31636	33225	33586	1950	-361	6,2	-1,1
KÖK KÖMÜRÜ VE PETROL ÜRÜNLERİ İM.	9954	10124	10004	50	120	0,5	1,2
KÖMÜR VE LİNYİT ÇIKARTILMASI	44069	43118	44018	-51	-900	-0,1	-2,0
KONAKLAMA	564973	597988	609051	44078	-11063	7,8	-1,8
KUMAR VE MÜŞTEREK BAHİS FAAL.	5701	5677	5759	58	-82	1,0	-1,4
KÜTÜPHANE, ARŞİN VE MÜZELER	4784	5506	5471	687	35	14,4	0,6
MADENCİLİK DESTEKLEYİCİ HİZMET	14314	15463	15087	773	376	5,4	2,5
MAKİNE VE EKİPMAN İMALATI	236412	237022	238552	2140	-1530	0,9	-0,6
MAKİNE VE EKİPMAN KURULUMU VE ONAR.	185140	191885	190876	5736	1009	3,1	0,5
METAL ÇEVHERİ MADENCİLİĞİ	37619	37835	37800	181	35	0,5	0,1
METALİK OLMAYAN ÜRÜNLER İMALATI	250297	247822	249450	-847	-1628	-0,3	-0,7
MİMARLIK VE MÜHENDİSLİK FAALİYETİ	206544	207375	207241	697	134	0,3	0,1
MOBİLYA İMALATI	201092	197150	199497	-1595	-2347	-0,8	-1,2
MOTORLU KARA TAŞITI VE RÖMORK İM.	286160	293066	295805	9645	-2739	3,4	-0,9
ORMANCILIK VE TOMRUKÇULUK	42068	38893	38800	-3268	93	-7,8	0,2
ÖZEL İNŞAAT FAALİYETLERİ	340344	341149	338180	-2164	2969	-0,6	0,9
PERAKENDE TİC. (MOT. TAŞIT. ONAR. HARİÇ)	1683106	1750574	1749887	66781	687	4,0	0,0
POSTA VE KURYE FAALİYETLERİ	84474	91284	90012	5538	1272	6,6	1,4
PROGRAMCILIK VE YAYINCILIK FAAL.	11771	12090	11969	198	121	1,7	1,0
REKLAMCILIK VE PAZAR ARAŞTIRMASI	64103	62865	62783	-1320	82	-2,1	0,1
SEYAHAT ACENTESİ, TUR. OPER. REZ. HİZ.	84124	86593	87370	3246	-777	3,9	-0,9
SİGORTA REAŞ. EMEK. FONL. (ZOR. S.G. HARİÇ)	29054	32139	31838	2784	301	9,6	0,9
SİNEMA FİLMİ VE SES KAYDI YAYIMCILI.	19553	22071	19714	161	2357	0,8	12,0
SOSYAL HİZMETLER	83261	87498	86845	3584	653	4,3	0,8
SPOR, EĞLENCE VE DİNLENCE FAAL.	70094	78776	77229	7135	1547	10,2	2,0
SU YOLU TAŞIMACILIĞI	24628	25445	25673	1045	-228	4,2	-0,9
SUYUN TOPLANMASI, ARTIRILMASI VE DAĞT.	11904	13612	12827	923	785	7,8	6,1
TAŞIMA. İÇİN DEPOLAMA VE DESTEK. FA.	339023	352531	353920	14897	-1389	4,4	-0,4
TEKSTİL ÜRÜNLERİ İMALATI	458791	436522	445521	-13270	-8999	-2,9	-2,0
TELEKOMÜNİKASYON	31264	30067	30063	-1201	4	-3,8	0,0
TOPTAN TİC. (MOT. TAŞIT. ONAR. HARİÇ)	856881	852634	854894	-1987	-2260	-0,2	-0,3
TOPTAN VE PER. TİC. VE MOT. TAŞIT. ON.	291534	308515	306283	14749	2232	5,1	0,7
TÜTÜN ÜRÜNLERİ İMALATI	6214	6369	6447	233	-78	3,7	-1,2
ULUSLARARASI ÖRGÜT VE TEMS. FA.	5081	4817	4856	-225	-39	-4,4	-0,8
ÜYE OLAN KURULUŞ FAALİYETLERİ	60115	65332	65420	5305	-88	8,8	-0,1
VETERİNERLİK HİZMETLERİ	13268	14470	14357	1089	113	8,2	0,8
YARATICI SANATLAR, EĞLENCE FAAL.	15257	17071	16561	1304	510	8,5	3,1
YATILI BAKIM FAALİYETLERİ	53884	57632	57296	3412	336	6,3	0,6
YAYINCILIK FAALİYETLERİ	28412	28579	28395	-17	184	-0,1	0,6
YİYECEK VE İÇECEK HİZMETİ FAAL.	894415	960246	966340	71925	-6094	8,0	-0,6

İller	Ağustos 2023	Ağustos 2024	Temmuz 2024	Yıllık Değişim (Çalışan)	Aylık Değişim (Çalışan)	Yıllık Değişim, %	Aylık Değişim, %
ADANA	377121	390020	386535	12899	3485	3,4	0,9
ADIYAMAN	73128	97723	97709	24595	14	33,6	0,0
AFYONKARAHİSAR	111606	113519	113188	1913	331	1,7	0,3
AĞRI	29152	32381	32382	3229	-1	11,1	0,0
AKSARAY	62893	71366	71137	8473	229	13,5	0,3
AMASYA	50145	51300	50778	1155	522	2,3	1,0
ANKARA	1378635	1428573	1423174	49938	5399	3,6	0,4
ANTALYA	874813	905594	915071	30781	-9477	3,5	-1,0
ARDAHAN	8756	9898	9663	1142	235	13,0	2,4
ARTVİN	27075	26115	26151	-960	-36	-3,5	-0,1
AYDIN	213391	219518	221000	6127	-1482	2,9	-0,7
BALIKESİR	241445	252940	252826	11495	114	4,8	0,0
BARTIN	36464	37035	37752	571	-717	1,6	-1,9
BATMAN	88110	89130	89875	1020	-745	1,2	-0,8
BAYBURT	9681	10340	10403	659	-63	6,8	-0,6
BİLECİK	59606	60757	60522	1151	235	1,9	0,4
BİNGÖL	29741	31082	30673	1341	409	4,5	1,3
BİTLİS	36484	38981	38373	2497	608	6,8	1,6
BOLU	72762	75012	74694	2250	318	3,1	0,4
BURDUR	39544	41896	41571	2352	325	5,9	0,8
BURSA	872759	869177	872647	-3582	-3470	-0,4	-0,4
ÇANAKKALE	112668	115646	116736	2978	-1090	2,6	-0,9
ÇANKIRI	34205	36876	36344	2671	532	7,8	1,5
ÇORUM	71695	76406	75761	4711	645	6,6	0,9
DENİZLİ	231838	236150	236201	4312	-51	1,9	0,0
DIYARBAKIR	189998	198894	197235	8896	1659	4,7	0,8
DÜZCE	92357	92483	93238	126	-755	0,1	-0,8
EDİRNE	73466	75770	75840	2304	-70	3,1	-0,1
ELAZIĞ	83518	88634	87364	5116	1270	6,1	1,5
ERZİNCAN	36285	38286	38055	2001	231	5,5	0,6
ERZURUM	92663	98529	97849	5866	680	6,3	0,7
ESKİŞEHİR	214909	222446	223105	7537	-659	3,5	-0,3
GAZİANTEP	402184	401638	404627	-546	-2989	-0,1	-0,7
GİRESUN	60712	62478	63441	1766	-963	2,9	-1,5
GÜMÜŞHANE	15079	15048	14922	-31	126	-0,2	0,8
HAKKARİ	23861	25476	25640	1615	-164	6,8	-0,6
HATAY	163356	212182	220080	48826	-7898	29,9	-3,6
İĞDIR	19217	21998	22254	2781	-256	14,5	-1,2
İSPARTA	70509	71526	72151	1017	-625	1,4	-0,9
İSTANBUL	4997063	5082409	5068507	85346	13902	1,7	0,3
İZMİR	1145535	1166824	1167924	21289	-1100	1,9	-0,1
K.MARAŞ	154668	179946	188635	25278	-8689	16,3	-4,6
KARABÜK	40888	42133	42053	1245	80	3,0	0,2
KARAMAN	44491	45996	45775	1505	221	3,4	0,5
KARS	23819	26049	25513	2230	536	9,4	2,1
KASTAMONU	60195	61469	61123	1274	346	2,1	0,6
KAYSERİ	280232	284885	283942	4653	943	1,7	0,3
KİLİS	20685	21925	22452	1240	-527	6,0	-2,3
KIRIKKALE	42392	42940	43354	548	-414	1,3	-1,0
KIRKLARELİ	83136	86926	87344	3790	-418	4,6	-0,5
KİRŞEHİR	29414	31464	31250	2050	214	7,0	0,7
KOCAELİ	690901	709675	711402	18774	-1727	2,7	-0,2
KONYA	392190	402984	402020	10794	964	2,8	0,2
KÜTAHYA	107348	111631	112800	4283	-1169	4,0	-1,0
MALATYA	104774	122415	123354	17641	-939	16,8	-0,8
MANİSA	314628	321721	322624	7093	-903	2,3	-0,3
MARDİN	105581	111254	110745	5673	509	5,4	0,5
MERSİN	354840	377652	376562	22812	1090	6,4	0,3
MUĞLA	341912	350566	358002	8654	-7436	2,5	-2,1
MUŞ	29320	30214	30005	894	209	3,0	0,7
NEVŞEHİR	54883	59201	58568	4318	633	7,9	1,1
NİĞDE	45881	49166	48774	3285	392	7,2	0,8
ORDU	100495	104896	107322	4401	-2426	4,4	-2,3
OSMANİYE	69008	71234	72405	2226	-1171	3,2	-1,6
RİZE	60636	63191	63434	2555	-243	4,2	-0,4
SAKARYA	236829	245174	246458	8345	-1284	3,5	-0,5
SAMSUN	215465	227009	226009	11544	1000	5,4	0,4
ŞANLIURFA	165600	173980	174156	8380	-176	5,1	-0,1
SİRT	28396	29350	29370	954	-20	3,4	-0,1
SİNOP	31816	33448	33444	1632	4	5,1	0,0
ŞIRNAK	52509	59908	59270	7399	638	14,1	1,1
SİVAS	87196	91257	89954	4061	1303	4,7	1,4
TEKİRDAĞ	362824	368852	369642	6028	-790	1,7	-0,2
TOKAT	73435	74436	75370	1001	-934	1,4	-1,2
TRABZON	136945	140610	140677	3665	-67	2,7	0,0
TUNCELİ	10246	10795	10761	549	34	5,4	0,3
UŞAK	75121	75396	75866	275	-470	0,4	-0,6
VAN	107629	114147	113542	6518	605	6,1	0,5
YALOVA	97638	99744	99984	2106	-240	2,2	-0,2
YOZGAT	43478	47325	46707	3847	618	8,8	1,3
ZONGULDAK	107825	107986	108229	161	-243	0,1	-0,2

